Dosarul:nr.2a-1356/24 Judecător: Diana Tricolici
2-22156544-02-2a-03042024

D E C I Z I E

04 februarie 2025 mun. Chişinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

În componentă:

Președintele ședinței, judecătorul Marina Anton

Judecătorii Dorin Dulghieru și Constantin Roșca

Grefier Victoria Talpă

examinând în ședință publică apelul declarat de notarul Elena Mocanu și Smirnov Dmitri, în acțiunea civilă la cererea depusă de notarul Mocanu Elena, persoana interesată Smirnov Dmitri, Smirnova Lilia privind constatarea voinței reale a testatorului, împotriva hotărârii Judecătoriei Chişinău, sediul Central din 30 octombrie 2023, prin care cererea a fost respinsă

c o n s t a t ă:

La 26 octombrie 2022, notarul Mocanu Elena, persoană interesată Smirnov Dmitri, Smirnova Lilia s-a adresat în instanța de judecată cu cerere privind constatarea voinței reale a testatorului.

În motivarea cererii notarul Mocanu Elena a indicat că la 26 noiembrie 2021, a fost deschisă procedura succesorală în urma decesului lui Smirnov Lev, la data de *****, având locul reședinței obișnuite în Republica Moldova, *****.

Susține că procedura succesorală a fost deschisă la cererea lui Smirnov Dmitri, fiul celui ce a lăsat moștenirea, care a invocat calitatea de moștenitor testamentar și a declarat că el și Smirnova Lilia sunt unicii moștenitori la întreaga masă succesorală în baza testamentului autentificat cu nr. 889 din 06.11.2011 de către notarul Colomeiț Maria cu sediul în mun. Chișinău.

În testament defunctul Smirnov Lev a dispus: „ din averea care îmi aparține la data decesului meu și anume: ***** și terenul pomicol situat în TAP „Victoria Aura ” ***** testez cet. Smirnov Dmitri a.n. ***** şi Smirnov Lilia a.n. *****.

Susține că moștenitorul testamentar Smirnov Dmitri a declarat că testamentul nr. 889 din 06.11.2011 urmează a fi interpretat ca desemnare a lor în calitate de moștenitori.

Invocă moștenitorul testamentar Smirnov Dmitri precum că voința reală a testatorului a fost de a-i desemna moștenitori la întreaga masă succesorală care include doar dreptul de proprietate asupra ***** și terenul pomicol situat în TAP „Victoria Aura ” ***** .

Indică moștenitorul testamentar Smirnov Dmitri că testatorul a redactat în felul acesta

testamentul deoarece în perioada întocmirii testamentului se foloseau asemenea formule în testamente și moștenitorul primind certificat la bunurile indicate primea toată masa succesorală. Astfel, testatorul credea ca testând apartamentul și terenul pomicol, care este întreaga avere a sa i-a desemnat în calitate de unici moștenitori.

Susține moștenitorul testamentar Smirnov Dmitri că testamentul a fost întocmit deoarece testatorul avea 2 copii, dar a locuit cu el doar Dmitri și nora lui Lilia, căror a dorit să-i lase tot ce avea.

Notarul Mocanu Elena explică că în urma investigațiilor efectuate bazate pe consultarea Registrului electronic al dosarelor succesorale și al testamentelor, a Registrului de Stat al Populației, pe declarațiile moștenitorului Smirnov Dmitri s-a stabilit că: defunctul a avut 2 copii: moștenitor legal de clasa I menționat supra Smirnov Nicolai Lvov a.n. *****, decedat la data de ***** (care a avut fiica Smirnova Alexandra a.n. *****). Menționează că la momentul de față lipsește informația despre locul aflării ultimei. Defunctul nu a întocmit alte testamente decât testamentul autentificat cu nr. 889 din 06.04.2011 de către notarul Colomeeț Maria, cu sediul în mun. Chișinău.

Astfel, concluzionează că chiar dacă fiului Dmitri Smirnov și soției lui Smirnova Lilia conform testamentului i-a fost lăsate anumite bunuri, aceste bunurile reprezintă întreaga masă succesorală și este evident că voința reală a testatorului a fost de a-i desemna moștenitori testamentari la întreaga masă succesorală.

Având în vedere cele relatate susține că este necesară interpretarea voinței reale a testatorului conform testamentului nr. 889 din 06.04.2011, este această dispoziție testamentară desemnare de unici moștenitori la întreaga masă succesorală sau este un legat.

Notarul Mocanu Elena își întemeiază cererea în baza dispozițiilor art. 2240 alin. (1), (2), art. 2213 Cod civil, art. 279 alin. (1) lit. a), art. 281, art. 285 Cod de procedură civilă, și solicită să fi constatată voința testatorului Smirnov Lev, decedat la data de *****, înscrisă în testamentul nr. 889 din 06.04.2011 autentificat de către Notarul Colomeeț Maria, cu sediul în mun. Chișinău privind desemnarea fiului Dmitri Smirnov și nurorii Smirnov Lilia în calitate de unici moștenitori la întreaga masă succesorală.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 30 octombrie 2023 a fost respinsă cererea.

La 15 noiembrie 2023 Smirnov Dmitri a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, iar la data de 13 iunie 2024 a depus cerere de apel motivată prin care a solicitat casarea acesteia cu pronunțarea unei noi hotărârii prin care de admis cerere a notarului Colomeeț Maria.

În motivarea apelului a indicat a invocat că fiind adoptată cu încălcarea şi aplicarea eronată a normelor de drept material şi procedural, iar concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre, sunt în contradicție cu circumstanțele pricinii, ceea ce a dus la soluționarea eronată în fond a cauzei.

În speță, pornind de la raționamentul instanței de fond, persoanele interesate Smirnov Dmitri şi Smirnov Lilia nu pot întruni nici statutul de legatar, nici cel de succesor testamentar, deși sunt beneficiarii ultimei voințe a defunctului Smirnov Lev, expusă în Testamentul nr.889 din 06.04.2011. prin care le-a fost transmis dreptul de proprietate asupra tuturor bunurilor imobile ce i-au aparținut defunctului.

Astfel, în testamentul sus-menționat, defunctul a dispus expres: „din averea care îmi aparține la data decesului meu şi anume: ***** şi terenul pomicol situat în TAP „ Victoria

Aura ” ***** testez cet. Smirnov Dmitri a.n. ***** şi Smirnov Lilia a.n. *****.

Instanța nu a luat în considerație că formula utilizată în testament era una tipizată pentru majoritatea notarilor din RM la perioada respectivă (de până la 01.03.2019) şi în prezenta speţă denota desemnarea fiului - Smirnov Dmitri şi a nurorii - Smirnov Lilia (a defunctului Smirnov Lev), în calitate de unici moștenitori. Or, având doi fii dintre care unul este ante/decedat, testatorul şi-a dorit anume ca întreaga masă succesorală să revină fiului Smirnov Dmitri şi soţiei acestuia - Smirnov Lilia, cu care a locuit în același apartament până la deces.

Totodată, de către instanță s-a neglijat faptul că Notarul Mocanu Elena a explicat în cererea depusă că în urma investigațiilor efectuate, bazate pe consultarea Registrului electronic al dosarelor succesorale şi al testamentelor, a Registrului de Stat al Populației, pe declarațiile moștenitorului Smirnov Dmitri s-a stabilit că: defunctul a avut 2 copii: moștenitor legal de clasa 1 menționat supra Smirnov Nicolai a.n. *****, decedat la data de ***** (care a avut fiica Smirnov a Alexandra a.n. *****, în privința căreia a fost decăzut din drepturi părintești). Totodată, la momentul deschiderii succesiunii lipsește informația despre locul aflării ultimei şi aceasta evident nu a comunicat cu bunelul. Defunctul nu a întocmit alte testamente decât testamentul autentificat cu nr. 889 din 06.04.2011 de către notarul Colomeeţ Maria. cu sediul în mun. Chişinău. Astfel, chiar dacă fiului Dmitri Smirnov şi soției lui Smirnov a Lilia conform testamentului i-a fost lăsate anumite bunuri, iar aceste bunuri reprezintă întreaga masă succesorală, este evident că voinţa reală a testatorului a fost de a-i desemna moștenitori testamentari la întreaga masă succesorală. Situație de fapt, care cert se încadrează în prevederile al in. 1 art.2240 din Codul civil al RM: „Dacă testatorul a testat unei persoane întreaga masă succesorală sau o parte din masa succesorală. O asemenea dispoziție, se consideră ca desemnare a moștenitorului chiar dacă accesată persoană nu a fost numită moștenitor.

La data de 15 noiembrie 2023 Notarul Elena Mocanu a depus cerere de apel, iar la data de 13 iunie 2024 apelul motivat prin care a solicitat casarea hotărârii Judecătoriei mun.Chișinău, sediul Centru din 30.10.2023. Susține reprezentantul apelantului că instanța de fond nu a luat în considerație reglementările legale aplicabile la data întocmirii testamentului privind desemnarea moștenitorilor prin testarea unor bunuri care în fond reprezentau tot ce avea testatorul. Dea semene în acest fel a moștenitorilor era comună pentru mai multe moșteniri, deşi formula utilizată în testament suna în felul următor- din averea ce-mi aparține.

În prezenta speță, indicarea bunurilor aflate în proprietatea testatorului care era pensionar denotă desemnarea fiului- Smirnov Dmitrii și a nurorii - Smirnov Lilia (a defunctului Smirnov Lev) în calitatea de unici moștenitori. În condițiile în care testatorul având doi fii, dintre care unul este decedat, este evident că și-a dorit anume ca întreagă masă succesorală să revină fiului Smirnov Dmitrii și soției acestuia- Smirnov Lidia., cu care a locuit în același apartament până la deces.

Totodată, de către instanța de judecată s-a negat faptul că Notarul Elena Mocanu până la depunerea cererii în instanța de judecată a efectuat investigații privind moștenitori legali care ar fi fost chemați la moștenire în lipsa testamentului, cât și bunurile aflate în componența masei succesorale.

Afirmă că atît la momentul întocmirii testamentului, cât și în momentul decesului, Smirnov Lev nu a depus de altă avere decât testată, fapt probat prin înscrisurile anexate la

materialele cauzei.

În pofida faptului că în cadrul examinării cauzei, instanța de fond, nici nu a pus în discuție faptul existenței altei averi decît cea testată (conținutul proceselor verbale ale ședințelor de judecată denotă cert acest fapt, făcând cunoștință și cu materialele anexate de către petiționar- notar Notarul Mocanu Elena, în motivarea cererii se invocă doar un singur argument în susținerea poziției de respingere a cererii, bazat pe faptul că în situația în care notarul declară că bunurile testate reprezintă întreagă masă succesorala, însă nu s-a probat că la momentul întocmirii testamentului Smirnov Lev nu dispunea de alte bunuri, nu se poate considera că este evident că voința reală a testatorului a fost de a-i desemna moștenitori testamentari pe Smirnov Dmitri și Smirnov Lilia la întreagă masă succesorală. În esența instanța și-a întemeiat hotărârea doar pe acest argument care nu se regăsește în provele administrative.

Reprezentantul apelantului, Smirnov Dmitri, avocatul Coștei Dmitrii în ședința instanței de apel a susținut apelul și a solicitat admiterea acestuia în sensul formulat.

Reprezentantul apelantului Mocanu Elena, avocatul Șavga Alina în ședința instanței de apel a susținut apelul declarat și a solicita admiterea acestuia în sensul formulat.

Audiind partea prezentă la proces, studiind cererea de apel în cumul cu materialele dosarului, Colegiul Civil consideră pasibil de admis apelul din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art.385 lit. c) CPC, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul și să caseze integral sau parțial hotărârea primei instanțe, emițând o nouă hotărâre.

Potrivit dispozițiilor art.373 alin.(1), (2), (5) CPC instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor şi obiecțiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărârii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei. Concomitent, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Din conținutul celor relatate Colegiul reține că sarcina instanței de apel derivă reieșind din dispozițiile art.373 alin.(1), (2), (5) CPC, în condițiile în care instanța de fond a soluționat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acțiunii în raport cu concluziile reținute de către aceasta.

Colegiul Civil reține că instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-i-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

În conformitate cu prevederile art.5 CPC, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanța de judecată în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile şi interesele legitime.

Potrivit art.25 alin.(1) CPC, instanța trebuie să cerceteze direct şi nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților şi intervenienților, depozițiile martorilor, concluziile expertului, consultațiile şi explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio şi să vizioneze înregistrările video, să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate şi al probelor cercetate şi verificate în ședință de judecată.

În conformitate cu prevederile art.1 CPC, legislația procedurală civilă a Republicii Moldova reglementează raporturile sociale referitoare la raporturile procesuale civile ce apar la înfăptuirea justiției de către instanțele judecătorești de drept comun în cadrul judecării cauzelor în acțiuni civile, precum şi a altor cauze, date în competența lor de prezentul cod şi de alte legi.

În conformitate cu prevederile art.5 CPC, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanța de judecată în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile şi interesele legitime.

Conform art.10 alin.(1) Cod civil persoanele fizice și juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să își exercite drepturile și să își execute obligațiile cu bună-credință, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică și cu bunele moravuri. Buna-credință se prezumă până la proba contrară.

Potrivit alin.(2) neexercitarea de către persoanele fizice și juridice a drepturilor civile ce le revin nu duce la stingerea acestora, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

Conform art.11 alin.(1) Cod civil buna-credință este un standard de conduită a unei părți, caracterizată prin corectitudine, onestitate, deschidere și luarea în cont a intereselor celeilalte părți la raportul juridic.

Potrivit alin.(2) al aceluiași articol în special, este contrar bunei-credințe ca o parte să acționeze în contradicție cu declarațiile pe care le-a făcut anterior sau cu comportamentul pe care l-a avut anterior în cazul în care cealaltă parte, în detrimentul său, s-a bazat în mod rezonabil pe acele declarații sau acel comportament.

Dispozițiile art.12 Cod civil caracterul rezonabil, prevăzut într-o dispoziție legală sau într-un act juridic, se apreciază în mod obiectiv, luând în considerare natura și scopul elementului supus aprecierii, circumstanțele cazului, precum și uzanțele și practicile pertinente.

În temeiul art.13 alin.(1) Cod civil niciun drept subiectiv nu poate fi exercitat predominant în scopul de a cauza altei persoane un prejudiciu sau a-i dăuna în alt mod (abuzul de drept).

Prevederile alin.(2) indică că în cazul abuzului de drept, instanța de judecată, ținând cont de natura și consecințele acestuia, refuză titularului în apărarea dreptului subiectiv exercitat abuziv sau, după caz, îl obligă la încetarea exercitării abuzive.

Alin.(3) indică statuează că dacă abuzul de drept a dus la încălcarea dreptului subiectiv al unei alte persoane, aceasta poate cere repararea prejudiciului cauzat.

Dispozițiile art.14 alin.(1) Cod civil indică că nici o persoană nu poate invoca, la întemeierea pretenției sale, fapta ilicită sau de rea-credință pe care tot ea a săvârșit-o sau la

care a participat. Alin.(2) stabilește că nici o persoană nu poate obține un avantaj din comportamentul său ilicit sau de rea-credință.

În contextul pretențiilor deduse judecării instanța de apel reține că în temeiul art.15 alin.(1) Cod civil apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară.

În temeiul art.16 alin.(1) Cod civil apărarea dreptului civil se face, în condițiile legii, prin:

a) recunoașterea dreptului;

b) restabilirea situației anterioare încălcării dreptului și suprimarea acțiunilor prin care se încalcă dreptul sau se creează pericolul încălcării lui;

c) constatarea sau, după caz, declararea nulității actului juridic;

d) declararea nulității actului emis de o autoritate publică;

e) impunerea la executarea obligației în natură;

f) autoapărare;

g) repararea prejudiciului patrimonial și, în cazurile prevăzute de lege, a celui nepatrimonial;

h) încasarea dobânzii de întârziere sau, după caz, a penalității;

i) rezoluțiunea sau modificarea contractului; j) neaplicarea de către instanța de judecată a actului ce contravine legii emis de o autoritate publică; k) alte căi prevăzute de lege.

În temeiul alin.(2) al aceluiași articol metodele de apărare prevăzute la alin.(1) pot fi invocate dacă sânt întrunite condițiile stabilite de lege și, după caz, de actul juridic pentru aplicarea acestora.

Potrivit art.279 alin.(1) lit.a) CPC, instanța judecătorească examinează în procedură specială cauze cu privire la constatarea faptelor care au valoare juridică.

Conform art.281 alin.(1) CPC, instanța judecătorească constată faptele de care depinde apariția, modificarea sau încetarea drepturilor personale sau patrimoniale ale persoanelor fizice şi ale organizațiilor.

(2) Instanța judecă cauzele în care i se cere să constate:

a) raporturile de rudenie;

b) întreținerea persoanei;

c) înregistrarea nașterii, adopției, căsătoriei, divorțului şi decesului;

d) recunoașterea paternității;

e) decesul la o anumită dată şi în anumite împrejurări;

f) acceptarea unei succesiuni şi locul ei de deschidere;

g) producerea unui accident;

h) posesiunea, folosința şi dispoziția unui bun imobil în drept de proprietate;

i) apartenența documentelor constatatoare de drepturi (cu excepția documentelor militare, buletinului de identitate, pașaportului și a certificatelor eliberate de organele de stare civilă) la o persoană al cărei nume indicat în document nu coincide cu numele din certificatul de naștere, buletinul de identitate sau din pașaport;

j) concubinajul, în cazurile stabilite de lege;

k) faptul represiunii politice;

l) detențiunea în lagărele de concentrare (ghetouri);

m) răspândirea informației care lezează onoarea, demnitatea şi reputația profesională dacă autorul informației nu este cunoscut;

n) alte fapte cu valoare juridică

În ședință de judecată s-a stabilit că, la cererea lui Dmitri Smirnov la 26 noiembrie 2021, a fost deschisă procedura succesorală în urma decesului lui Smirnov Lev, la data de *****, având locul reședinței obișnuite în Republica Moldova, *****. 9. Potrivit testamentului autentificat cu nr. 889 din 06.11.2011 de către notarul Colomeeţ Maria cu sediul în mun. Chișinău, defunctul/Smirnov Lev, născut la data de *****, număr de identificare *****, domiciliat în Republica Moldova, ***** nesilit de nimeni, cu capacitate de exercițiu, fiind conștient de importanța acestei acțiuni, prin prezentul testament a dispus de următoarele: „Din averea care îmi aparținea) *****, b) lotul de pământ nr, 13 și căsuța de grădină, amplasate la adresa: *****, Întovărășirea Pomicolă “ Victoria Aura” o testez în cote-părți egale: cet. Smirnov Dmitri, născut la *****, cet. Smirnov Lilia, născută la *****”. 10.

În cadrul dezbaterilor judiciare persoana interesată Smirnov Dmitri a explicat că testamentul a fost întocmit, deoarece testatorul avea 2 copii, adică la momentul întocmirii testamentului avea un frate, însă tatăl lor locuia cu el și soția Smirnov Lilia, cărora a dorit să le lase tot ce avea.

Notarul Mocanu Elena explică că în urma investigațiilor efectuate bazate pe consultarea Registrului electronic al dosarelor succesorale și al testamentelor, a Registrului de Stat al Populației, pe declarațiile moștenitorului Smirnov Dmitri s-a stabilit că: defunctul a avut 2 copii: moștenitor legal de clasa I menționat supra Smirnov Nicolai Lvov a.n. *****, decedat la data de ***** (care a avut fiica Smirnova Alexandra a.n. *****).

Materialele cauzei atestă că la momentul de față lipsește informația despre locul aflării ultimei.

Defunctul nu a întocmit alte testamente decât testamentul autentificat cu nr. 889 din 06.04.2011 de către notarul Colomeeţ Maria, cu sediul în mun. Chișinău. 13.

Astfel, notarul a concluzionat că chiar dacă fiului Dmitri Smirnov și soției lui Smirnova Lilia conform testamentului i-a fost lăsate anumite bunuri, aceste bunuri reprezintă întreaga masă succesorală și este evident că voința reală a testatorului a fost de a-i desemna moștenitori testamentari la întreaga masă succesorală.

La 26 octombrie 2022, notarul Mocanu Elena, persoană interesată Smirnov Dmitri, Smirnova Lilia s-a adresat în instanța de judecată cu cerere privind constatarea voinței reale a testatorului.

Prin hotărârea din 30 octombrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul centru cererea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Pentru a decide astfel instanța de fond a invocat că dacă în componența masei succesorale ar intra și alte bunuri decât cele testate prin testamentul nr. 889 din 06.11.2011, este evident că defunctul a testat doar bunurile indicate în testament.

În situația în care notarul declară că bunurile testate reprezintă întreaga masă succesorală, însă nu s-a probat că la momentul întocmirii testamentului Smirnov Lev nu dispunea de alte bunuri, nu se poate considera că este evident că voința reală a testatorului a fost de a-i desemna moștenitori testamentari pe Smirnov Dmitri și Smirnov Lilia la întreaga masă succesorală.

În contextul pretențiilor deduse judecării instanța de apel reține că în temeiul art.2165 Cod civil (în vigoare la 01.03.2019), (1) Moștenirea are loc în temeiul legii și/sau conform testamentului.

Art.2191 Cod Civil prevede că, testamentul este actul unilateral, personal și revocabil prin care o persoană, numită testator, dispune, în una dintre formele cerute de lege, pentru timpul când nu va mai fi în viață.

În același timp, conform prevederilor art.2240 alin.(1)-(2) Cod civil, dacă testatorul a testat unei persoane întreaga masă succesorală sau o parte din masa succesorală, o asemenea dispoziție se consideră ca desemnare a moștenitorului, chiar dacă această persoană nu a fost numită moștenitor

Alin.(2) indică că în cazul în care persoanei i-a fost lăsat un anumit bun, dacă există dubii, aceasta nu este desemnată moștenitor, chiar dacă a fost numită moștenitor.

La caz, în urma investigațiilor efectuate bazate pe consultarea Registrului electronic al dosarelor succesorale şi al testamentelor, a Registrului de Stat al Populației, pe declarațiile moștenitorului Smirnov Dmitri s-a stabilit că:

- defunctul a avut 2 copii:

- moștenitor legal de clasa I menționat supra Smirnov Nicolai Lvov a.n.***** a decedat la data de ***** (care a avut fiica Smirnova Alexandra a.n. *****). La momentul de față lipsește careva informația despre locul aflării ultimei)

- defunctul nu a întocmit alte testamente decât testamentul autentificat cu nr. 889 din 06.04.2011 de către notarul Colomeeţ Maria, cu sediul în mun. Chișinău;

- nu deține/nu a deținut la data decesului alte bunuri decât ***** şi terenul pomicol situat în TAP „Victoria Aura" *****. Lipsa altor bunuri imobile în masa succesorală se confirmă prin informația extrasă din registrul bunurilor imobile.

Astfel, chiar dacă fiului Dmitri Smirnov şi soției lui Smirnova Lilia conform testamentului i-a fost lăsate anumite bunuri, aceste bunurile reprezintă întreaga masă succesorală şi este evident că voința reală a testatorului a fost de a o desemna moștenitori testamentari la întreaga masă succesorală.

Având în vedere cele relatate este necesară interpretarea voinței reale a testatorului conform testamentului nr.889 din 06.04.2011, este această dispoziție testamentară desemnare de unici moștenitori la întreaga masă succesorală sau este un legat.

Raportând dispozițiile normelor citate la circumstanțele cauzei, evaluând soluția primei instanțe prin prisma pretențiilor înaintate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate, Colegiul consideră că concluzia primei instanțe este una incorectă, or, în testamentul sus-menționat, defunctul a dispus expres: „din averea care îmi aparține la data decesului meu şi anume: ***** şi terenul pomicol situat în TAP „Victoria Aura" com.Tohatin, R. Moldova testez lui Smirnov Dmitri a.n. ***** şi Smirnov Lilia a.n. *****. "

Instanța nu a luat în considerație reglementările legale aplicabile la data întocmirii testamentului privind desemnarea moștenitorilor prin testarea unor bunuri care în fond reprezentau tot ce avea testatorul. Desemnarea în acest fel a moștenitorilor era comună pentru mai multe moșteniri, deşi formula utilizată în testament suna în felul următor - din averea ce-mi aparține ...

In prezenta speță, indicarea bunurilor aflate în proprietatea testatorului care era pensionar denota desemnarea fiului - Smirnov Dmitri şi a nurorii Smirnov Lilia (a defunctului Smirnov Lev), în calitate de unici moștenitorii. În condițiile în care testatorul având doi fii, dintre care unul este ante/decedat, este evident că şi-a dorit anume ca întreaga

masă succesorală să revină fiului Smirnov Dmitri şi soţiei acestuia - Smirnov Lilia, cu care a locuit în același apartament până la deces.

Însă de către instanța de fond s-a neglijat faptul că Notarul Mocanu Elena până la depunerea cererii în instanța de judecată a efectuat investigații privind moștenitorii legali care ar fi fost chemați la moștenire în lipsa testamentului, cât şi bunurile aflate în componenta masei succesorale.

Or, pe declarațiile moștenitorului Smirnov Dmitri s-a stabilit că: defunctul a avut 2 copii: moștenitor legal de clasa I menționat supra Smirnov Nicolai a.n. *****, decedat la data de ***** (care a avut fiica Smirnov a Alexandra a.n. *****, în privința căreia a fost decăzut din drepturi părintești). Totodată, la momentul deschiderii succesiunii lipsește informația despre locul aflării ultimei şi aceasta evident nu a comunicat cu bunelul. Defunctul nu a întocmit alte testamente decât testamentul autentificat cu nr. 889 din 06.04.2011 de către notarul Colomeeţ Maria, cu sediul în mun. Chişinău.

Astfel, chiar dacă fiului Dmitri Smirnov şi soţiei lui Smirnova Lilia conform testamentului i-a fost lăsate anumite bunuri, iar aceste bunuri reprezintă întreaga masă succesorală, este evident că voința reală a testatorului a fost de a-i desemna moștenitori testamentari la întreaga masă succesorală. Situație de fapt, care cert se încadrează în prevederile alin.(1) art.2240 Codul civil dacă testatorul a lestat unei persoane întreaga masă succesorală sau o parte din masa succesorală, o asemenea dispoziție se consideră ca desemnare a moștenitorului, chiar dacă această persoană nu a fost numită moștenitor.

Conform prevederilor alin.2 art.2213 din Codul civil, în cazul în care conținutul unei dispoziții testamentare permite mai multe interpretări, dacă există dubii, prioritate are interpretarea care permite ca dispoziția să producă efecte.

Atât la momentul întocmirii testamentului, cât şi în momentul decesului, Smirnov Lev nu a dispus de altă avere decât cea testată, fapt probat prin înscrisurile anexate la materialele cauzei (extras din Registrul persoanelor juridice, extras din RBI, extras din registrul transporturilor etc.).

În acest sens sunt neîntemeiate argumentele instanței de fond despre faptul bunurile testate reprezintă întreaga masă succesorală, însă nu s-a probat că la momentul întocmirii testamentului Smirnov Lev nu dispunea de alte bunuri, or după cum s-a menționat atât la momentul întocmirii testamentului, cât şi în momentul decesului, Smirnov Lev nu a dispus de altă avere decât cea testată, fapt probat prin înscrisurile anexate la materialele cauzei (extras din Registrul persoanelor juridice, extras din RBI, extras din registrul transporturilor etc.).

Conform prevederilor art.2213 alin.(2) Cod civil, (2) În cazul în care conținutul unei dispoziții testamentare permite mai multe interpretări, dacă există dubii, prioritate are interpretarea care permite ca dispoziția să producă efecte.

Coroborând prevederile normei enunțate la materialul probator administrat în speță, instanța de apel reține ca fiind incertă concluzia primei instanțe care, a respins cererea Notarului Elena Mocanu cu privire la constatarea voinței reale a testatorului.

Implicit, Colegiul menționează că circumstanțele statuate în cauză, conturează faptul că este necesară interpretarea voinței reale a testatorului Smirnov Lev, decedat la data de *****, înscrisă în testamentul nr.889 din 06.04.2011 autentificat de către notarul Colomeeț Maria privind desemnarea fiului Dmitri Smirnov și nurorii Smirnova Lilia în calitate de unici moștenitori la întreagă masă succesorala.

Corelând prevederile legale citate cu situația de fapt şi raportându-le la cele mai sus reținute, se impune admiterea cererii petiționatului notarul Elena Mocanu cu privire la constatarea voinței reale a testatorului.

În consecință, Colegiul civil concluzionează privind netemeinicia hotărârii primei instanțe și temeinicia cererii de apel, situație în care se impune admiterea apelului și casarea hotărârii primei instanțe.

Or, potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr.3 din 20.01.2015, §41 importanța principiului legalității presupune ca legea să fie respectată, această exigență există nu doar pentru indivizi, dar în egală măsură şi pentru autoritățile publice şi private, în măsura în care legalitatea vizează actele agenților publici, exigența este ca aceștia să acționeze în limitele atribuțiilor care le-au fost conferite de lege, motiv din care, instanța de judecată nu constituie o excepție de la regulă.

Luând în considerație cele enunțate, Colegiul consideră necesar de a respinge apelul declarat și a menține hotărârea instanței de fond, ca fiind legală și întemeiată.

Colegiul reține că în circumstanțele speței, sacrificarea principiului preeminenței dreptului în sensul impunerii unei alte conduite decât cea prescrisă de către legislator va avea inter alia drept efect defavorizarea procesuală a intimatului, deoarece asemenea acțiuni nu pot fi admise de către instanța de judecată decât în condițiile expres stabilite de lege, în caz contrar, acțiunile arbitrare ale instanțe sunt incompatibile testului de imparțialitate obiectivă perceput de un observator informat şi dezinteresat.

Or, imparțialitatea este esențială pentru îndeplinirea adecvată a funcției judiciare, ea privește nu doar hotărârea însăși, ci şi întreg procesul, prin care se ajunge la aceasta (valoarea 2, principiile de la Bangalore privind conduita judiciară).

Mai mult decât atât, în conformitate cu prevederile art.9 CPC, instanței de judecată îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului, pe principiile de contradictorialitate şi egalitate a părților în drepturi (art.26 CPC), motiv din care exonerarea unui participant la proces de obligația legală reprezintă în esență o favorizare nejustificată, în frauda regulilor unui proces echitabil.

Reieșind din cele expuse mai sus, Colegiul Civil conchide necesar a admite apelurile notarului Elena Mocanu și Smirnov Dmitri, a casa hotărârea primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admiterea cererii petiționarului, notarului Elena Mocanu.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.c), 390 CPC, Colegiul Civil,

d e c i d e:

Se admite apelul declarat de notarul Elena Mocanu și apelul declarat de Smirnov Dmitri.

Se casează hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 30 octombrie 2023 și se emite o nouă hotărâre prin care:

Se admite cererea depusă de notarul Mocanu Elena, persoana interesată Smirnov Dmitri, Smirnova Lilia privind constatarea faptelor care au valoare juridică, cerere de constatare a voinței reale a testatorului.

Se interpretează dispoziția testamentară lăsată de testatorul Smirnov Lev, decedat la data de *****, înscrisă în testamentul nr. 889 din 06.04.2011 autentificat de către notarul Colomeeț Maria, cu sediul în mun. Chișinău privind desemnarea fiului Dmitri Smirnov și nurorii Smirnova Lilia în calitate de unici moștenitori la întreaga masă succesorală și a

constata că voința reală a testatorului a fost de a-i semna pe fiului Dmitri Smirnov și nora Smirnova Lilia în calitate de unici moștenitori la întreaga masă succesorală.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței, Marina Anton

Judecătorul

Judecător Dorin Dulghieru

Constantin Roșca

Dosarul:nr.2a-1356/24 Judecător: Diana Tricolici

2-22156544-02-2a-03042024

D I S P O Z I T I V U L
D E C I Z I E I

04 februarie 2025 mun. Chişinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

În componentă:

Președintele ședinței, judecătorul Marina Anton

Judecătorii Dorin Dulghieru și Constantin Roșca

Grefier Victoria Talpă

examinând în ședință publică apelul declarat de notarul Elena Mocanu și Smirnov Dmitri, în acțiunea civilă la cererea depusă de notarul Mocanu Elena, persoana interesată Smirnov Dmitri, Smirnova Lilia privind constatarea voinței reale a testatorului, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Central din 30 octombrie 2023, prin care acțiunea a fost respinsă

În conformitate cu prevederile art.385 lit.c), 390 CPC, Colegiul Civil,

d e c i d e:

Se admite apelul declarat de notarul Elena Mocanu și Smirnov Dmitri.

Se casează hotărârea Judecătoriei Chişinău, sediul Central din 30 octombrie 2023 și se emite o nouă hotărâre prin care:

Se admite cererea depusă de notarul Mocanu Elena, persoana interesată Smirnov Dmitri, Smirnova Lilia privind constatarea faptelor care au valoare juridică, cerere de constatare a voinței reale a testatorului

Se interpretează dispoziția testamentară lăsată de testatorul Smirnov Lev, decedat la data de *****, înscrisă în testamentul nr. 889 din 06.04.2011 autentificat de către Notarul Colomeeț Maria, cu sediul în mun. Chișinău privind desemnarea fiului Dmitri Smirnov și nurorii Smirnova Lilia în calitate de unici moștenitori la întreaga masă succesorală și a constata că voința reală a testatorului a fost de a-i semna pe fiului Dmitri Smirnov și nora Smirnova Lilia în calitate de unici moștenitori la întreaga masă succesorală.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței, Marina Anton

Judecătorul

Judecător Dorin Dulghieru

Constantin Roșca